

خلاصه درس ۲۱ - مطالعات اجتماعی پایه نهم (نهاد حکومت)

نیاز به حکومت

همان طور که زندگی اجتماعی یک ضرورت است و انسان ها به تنهایی نمی توانند نیازهای مادی و معنوی خود را برطرف کنند، داشتن حکومت نیز برای یک جامعه ضرورت است.

داشتن حکومت برای یک جامعه یک ضرورت است، زیرا:

- ❖ در زندگی اجتماعی نیازهای مشترکی وجود دارد.
- ❖ افراد برای تنظیم امور خود به قوانین و مقررات نیاز دارند.
- ❖ اجرای قوانین و حل اختلافات، برقراری نظم و امنیت و دفاع از هجوم دشمنان و .. نیازمند حکومت است.

بنابراین بدون نهاد حکومت، جامعه دچار اختلال و هرج و مرج می شود.

اسلام و حکومت

اسلام وجود حکومت را برای جامعه ضروری می داند.

در جهان بینی توحیدی اسلام، حق مالکیت مطلق همه موجودات و پدیده های جهان فقط از آن خداست.

در جامعه ای که تحت حاکمیت قوانین الهی است:

- ❖ استعداد های انسان در پرتو شناخت حق شکوفا می شود.
- ❖ مالکیت و سلطه اقلیت بر منابع و ثروت ها و امکانات عمومی و ظلم و تبعیض از میان می رود.
- ❖ عدالت حاکم می شود.

وظایف حکومت

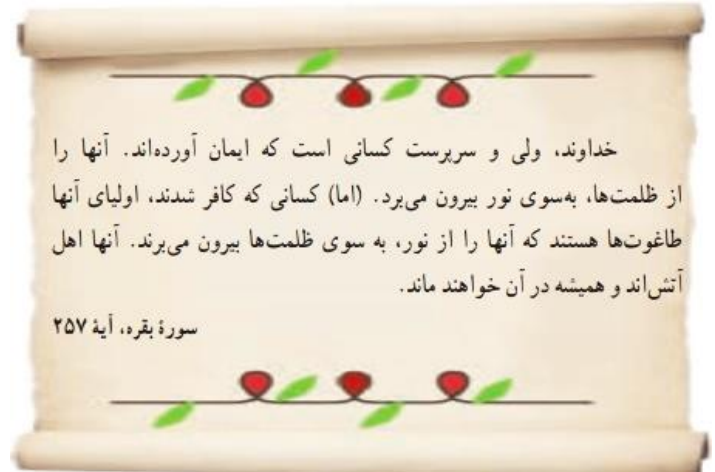
برخی از مهم ترین وظایف حکومت ها:

- ❖ وضع قوانین و مقررات
- ❖ اجرای قوانین
- ❖ برقراری نظم و امنیت
- ❖ رسیدگی به اختلافات و شکایت ها
- ❖ تعلیم و تربیت
- ❖ عمران و آبادانی کشور
- ❖ دفاع از کشور و حفظ تمامیت ارضی
- ❖ مدیریت منابع طبیعی
- ❖ رفع نیازهای معیشتی، اجتماعی و اقتصادی مردم
- ❖ حمایت از گروه های خاص و نیازمند مانند: کودکان بی سرپرست، معلولین و ...

از دیدگاه اسلام برای اداره امور جامعه، تنها گروهی از مردم شایستگی دارند از جانب خدا، مجری قوانین الهی باشند که:

❖ از قوانین الهی آگاهی و به آن ایمان داشته باشند.

❖ از نظر تقوا و عدالت از دیگر مردم بالاتر باشند.

حکومت در کشور ما

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، حکومت جمهوری اسلامی در ایران تأسیس شد.

بنیانگذار این حکومت **امام خمینی** است.

کلمه «**جمهوری**» یعنی: در این حکومت مردم حق انتخاب و مشارکت دارند.

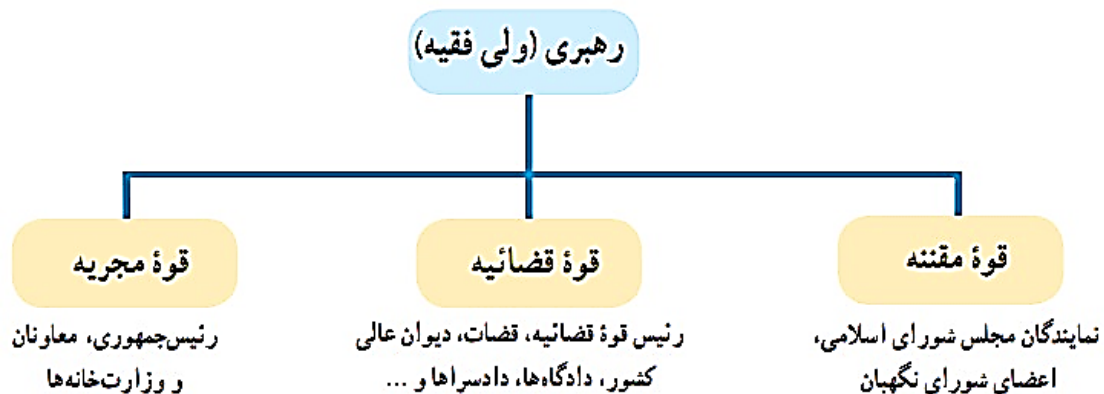
کلمه «**اسلامی**» یعنی: کشور با اصول و قوانین اسلامی اداره می‌شود.

زمامداران آن نیز باید مؤمن و معتقد به اسلام و متعهد به اجرای آن باشند.

ارکان حکومت در جمهوری اسلامی ایران

بر طبق قانون اساسی، **مهم‌ترین رکن** حکومت جمهوری اسلامی **رهبری** آن است.

رهبری در جمهوری اسلامی ایران بر پایه «**ولایت فقیه**» است.

ولایت به معنای سرپرستی است.

از دیدگاه اسلام، فقط **خدا** می‌تواند بر انسان‌ها ولایت و حاکمیت داشته باشد.

بر طبق **اصل پنجم** قانون اساسی، در زمان غیبت امام زمان (عج) سرپرستی جامعه اسلامی برعهده:
فقیه عادل و باتقوا، آگاه به زمان، شجاع، مدیر و مدبر است.

اختیارات و وظایف رهبر (طبق اصل ۱۱۰ قانون اساسی)

- ❖ تعیین سیاست‌های کلی نظام و نظارت بر حسن اجرای آنها
- ❖ فرماندهی کل نیروهای مسلح
- ❖ نصب و عزل و قبول استعفای فقهای شورای نگهبان،
رئیس قوه قضائیه،
رئیس سازمان صداوسیما
و فرماندهان نیروهای نظامی، انتظامی و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی
- ❖ عفو یا تخفیف مجازات محکومان در حدود موازین اسلامی

شوراهای اسلامی شهر و روستا

اعضای این شوراهای مردم منطقه یا محل انتخاب می‌کنند.
شوراهای اسلامی با هدف همکاری مردم برای پیشبرد برنامه‌های اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و عمرانی با توجه به شرایط و مقتضیات هر منطقه از کشور تشکیل می‌شوند.